

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

Други и последњи моменат у оном периоду поступка у грађанским парницама који се зове *извршење* (Executionstadium) јесте продаја оних добара дужникових која су, ради наплате извесне пресуде или осуднога решења противу њега донесенога, узета у попис.

Попису је задатак да, из целокупне имаовине дужникове, издвоји онолико добара колико је потребно да би се дугована сума могла потпуно, са трошковима које ће изазвати процедура извршења, наплатити. Формалности, прописане за тај први моменат у тој процедури, имају ово за циљ: 1^о, да се не узме у попис више него што је потребно; јер за дужника није индиферентно да ли ће он оне ствари које су преко нужне мере пописане имати у натури или у новцу, а, осим тога, често пута би тај вишак био продат испод праве вредности, тако да би, и са тога гледишта, дужник могао трпети озбиљну штету; 2^о, да се ствари узете у попис, у међувремену од пописа до продаје, *сачувају*, то јест да се оне, у том интервалу, ни правно ни физички не упропасте. Гаранција за то лежи нарочито у личности одређенога стараоца. Једна или друга пропаст била би од штете за заинтересоване стране.

Продаји је, пак, задатак, да се пописана добра претворе у новац. Како се примање повериоца овде у новцу састоји, и како, с једне стране, поверилац не мора примити друго што него оно што је уговорено, а, с друге стране, дужник опет је дужан дати само оно што је предмет обавезе његове (§ 883. грађ. зак.), то се онда пописано имање мора преобратити у новац, да би се добило оно што и поверилац мора примити и дужник дати. Наравно, и овде важи правило из § 884. грађ. зак., да се дуг може исплатити не само новцем него и другим чим, само ако

се стране сложе (*datio in solutum*). Ако се поверилац за чији је рачун попис био и дужник сагласе, да се, за исплату дуга у питању, повериоцу уступе у својину пописане ствари, или један део од њих, продајенеће бити, пошто она, после једног таквог уговора, постаје беспредметна.¹⁾ Једино би могло бити говора о продаји у границама оних трошкова који су изазвати процедуром извршења, ако њих не би странке измириле и без тога. Разуме се да, у случају стечаја, овакав уговор са којим од поверилаца својих дужник не би могао закључити, а због § 25. стец. поступка по коме стечајни дужник нема власт располагања добрима стечајне масе.²⁾

Формалности принудне продаје многобројне су. Законске одредбе које их садрже имају у главном тај циљ: да се добро пописано прода под најповољнијим условима. Повољност услова овде обухвата ова два појма: време и новац, две ствари које, у практичном животу, имају највише вредности. *Време*, то јест, да се продаја изврши што пре. Ово је у обостраном интересу странака, и повериоца и дужника. За повериоца то је несумњиво добит, када се наплата његовога примања брзо изврши. Његово тражење да му дужник дуг плати најбољи је доказ за то. Да је имао интереса да овај и даље његов новац код себе држи, он га вероватно не би ни тужио за наплату. Што се дужника тиче, и његов рачун је у томе да се са наплатом не одуговлачи. Интереси и трошкови ће бити само већи, ако се са извршењем не буде хитало. Ми, ипак, претпостављамо овде савесног дужника, апстрахујући оног који, било из пакости било из рачуна, не би био рад,

да се његови дугови брзо наплате. Случај пакости био би, на пр., овакав: Један дужник нема других добара осим оних која су пописана; то је једина залога повериоца; ако дужникова актива буде мања него пасива, штету ће он сносити, пошто дужник нема друге имаовине која би се, за ту диференцију, могла узети у попис. На тај начин, у том случају, што се више буде одуговлачило са извршењем, тим ће и та диференција бити већа. Дужник, за кога је тај факат равнодушан, само да би се повериоцу осветио за положај у који га је овај, у осталом саобразно својој праву и закону, ставио, чини све што је у његовој могућности — а таквих могућности може имати несавестан дужник и у најсавршенијем законодавству — да одгоди свршетак извршења и да на тај начин диференцију између своје активе и пасиве, на штету повериоца, поине на што већу висину. Случај рачуна био би опет овакав: По § 466. б. грађ. суд. пост., ако непокретно имање износи вредност предвиђену у трећем ставу §-а 404. истога законика,¹⁾ то јест ако износи једанпут и по онолико колика је тражбина за чију је наплату оно пописано, оно се неће одузети од дужника, већ ће до продаје остати у његовим рукама. У оваквом случају очевидан је интерес дужника да продају и окончање извршења одуговлачи. За време трајања пописа, плодове са имања прибира и троши дужник: они се не капиталишу, (као у случају када је пописано непокретно добро одузето од дужника), а из тога разлога што сама главна имаовина износи више него што треба за потпуну наплату досуђене тражбине. На тај начин, дужник, продужујући процедуру егзекуције, продужује у исти мах и уживање пописнога добра.

Ми смо казали, да повољност у условима под којима се врше продаје пописаних ствари, значи још и добру продајну цену тих добара. Нема сумње да је ин-

¹⁾ Нема сумње да би овакав уговор био пуноважан (§ 13. грађ. зак.). Не би вредео само уговор, раније закључен, по коме би поверилац имао право, ако му дуг о року не би био плаћен, заложену ствар задржати за себе. В. § 843. грађ. зак. и његову допуну од 5. Маја 1864. год. (36. XVII., стр. 233.) у коме је такав уговор, и још неки њему слични, забрањен. В. §§ 312., 321. и 325. грађ. зак.

²⁾ В. о смислу и тумачењу § 25. стец. пост. расправу С. Шапчанина, *О правним радњама стечајног дужника извршеним за време стечаја*. (Прештампано из „Архива за правне и друштвене науке“). Београд, 1907.

¹⁾ Погрешно § 466. б. упућује на други став §-а 404., као што смо то већ објаснили у својој књизи: *О попису за извршење одлука судских*. I.: услови, формалности и дејства пописа, стр. 28.

терес, и дужника и повериоца, да пописана добра изиђу на јавној продаји што скупље: поверилац ће тако више добити од свога примања, а дужник ће се, разуме се, више опет одужити.

Ове две тенденције, које треба да има свако добро законодавство о извршењима грађанских одлука судских, иду једна против друге. И заиста, ако се жели за пописана добра добити што више, мора и продају њихову пратити што већи публицитет, како би било јаче надметање на дан лицитације, а за овај опет треба времена. Ако се, пак, хоће да поверилац дође брзо до свога новца, онда се не може много времена трошити на јавност продаје, а то ће, као што смо мало час видели, бити од штетних последица по величину цене која ће се добити, на дан јавне продаје, за добра у попис узета.

Наравно, као и у другим случајима где се две консидације, од којих су обе подједнако корисне, сукобљавају, морало се је и овде приступити тражењу неке средње мере која би их подједнако и одржавала у снази и крњила, једне резултанта која би, садржавајући у себи извесну количину и од једне и од друге, дала, тим комбинирањем, бољи резултат него када би се прва консидација савим претпоставила другој или обрнуто. Другим речима, прописане су формалности за публицитет продаје, али се, при одређивању рокова, имало на уму и то да би за повериоца и добра цена изгубила од свога значаја, ако би се за њом дуго чекало. Рокови су, дакле, подешени тако да продаја буде публикована, а да се опет за то процедура извршења сувише на штету повериоца не отеже.

Под којим условима може бити продаја јавним надметањем? Имамо свега један услов, а тај је: да је продаји претходно попис. Они остали услови, као, н. пр., потреба постојања извршне одлуке судске, захтев повериоца да се његова тражбина која је предмет такве одлуке наплати (§ § 461. и 462. грађ. суд. пост.), сви ти услови испуњени су тим самим што има пописа, пошто овога иначе не би могло бити.

Ако је, пак, случајно попис извршен противно законским прописима, то ће дужник имати право да те неправилности, у жалби за уништај продаје, истакне (§ § 501., 502. и 503. грађ. суд. пост.). У осталом, о овоме рекурсу дужниковом противу повреда законских одредаба односно формалности пописа и продаје, ми ћемо говорити опширније, када будемо третирали питање о поништају јавне продаје.

Да ли је потребан, осим овога, још какав услов? Поименце, да ли власт може приступити извршењу појединих формалности прописаних за продају тек онда, ако је то од ње тражио нарочитим актом поверилац, тако да ако овога захтева нема, онда власт не само да не мора већ и не сме приступити формалностима продаје?

Треба одговорити негативно. У другом стадијуму грађанске парнице, као и у првом, влада, у нашем праву, правило да власт по званичној дужности, и без нарочитога захтева поверилаца, има да врше

оне формалности које су прописане за егзекутивну наплату. Довољно је да је поверилац тражио извршење своје извршне одлуке, па да власт има дужност да формалностима егзекуције приступи. Предаја, од стране повериоца, извршне одлуке на извршење мора се тумачити у том смислу, да је поверилац дао власти једну генералну молбу за све формалности које су потребне за наплату његове тражбине.

Не само да власт нема да чека на молбу повериоца, па да предузме извршење формалности продаје, већ, шта више, она не би могла са продајом застати ни на изречан захтев повериоца у том смислу. Јер то питање, да ли ће се са продајом одуговлачити или не, није индиферентно за дужника. Попис је променио из основа положај његов у погледу пописаних ствари, а један савестан дужник, који не би био у стању, мирним изравнањем дуга, спречити продају својих добара, има интереса да се продајна процедура не одуговлачи. Одуговлачење нагомилава трошкове и интересе који њему падају на терет. И када је тако, онда поверилац не би имао право само својом вољом продужити ситуацију пописом створену. За ово би се тражио и пристанак друге заинтересоване стране, дужника.

А да ли би важио одустанак повериоца од продаје? Другим речима, да ли би, после једног таквог одустанка, ако овај не би прихватио дужник, могла власт прекинути егзекуцију? Изгледа да би требало одговорити афирмативно, по оном правилу, да где нема тужбе нема ни спора. Када извршења не може бити без захтева лица у чију је корист одлука донесена, и када то лице не мора у опште извршење тражити, онда би из тога излазило: да поверилац може извршење и обуставити својим одустанком, без обзира на то да ли на овај одустанак дужник пристаје. Када је поверилац потпуни и једини господар свога права, када он може од свога права чак и одустати, зашто не би могао учинити и нешто мање, нешто што се појављује као употреба једнога дела само од онога овлашћења у коме се његово право састоји. Ко може употребити целину, може употребити и поједине делове њене. Ко може напустити цело, може и неки део од целог.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Живојин М. Периф

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Извођење овог осигурања врше под државним надзором и гаранцијом нарочити осигуравајући заводи, којима управљају постављени чиновници са одборницима, од којих половину бирају послодавци, а половину радници.

Делатност ових завода не завршује се само исплатама ренти из прикупљеног капитала, што се врши преко свију местних пошта, већ они помажу подизање хигијенских радничких станова (на што се

издаје око 15,000,000 марака годишње), дају потпору здравственим установама и смештају теже болеснике, као туберкулозне, прервоне, реуматичне ит.д. у санаторије, где услед дуге неге и добре хране или оздраве или се бар оспособе за рад, а тиме повољно утичу и на народно здравље.

Раденичко осигурање најбоље је изведено у Немачкој и има највише да захвали кнезу Бизмарку. Сада се тежи да се све три врсте осигурања споје и једнообразно изводе. Оно не само да повољно утиче на народно здравље и јавно благостање, већ и на смањење криминалитета.

Делатност полиције при овом осигурању односи се на лепљење марака на осигураничким картама, замењивању старих новим, слању маркама испуњених осигуравајућим заводима, констатовању узрока при несрећним случајима и, у опште, надзору над овим осигурањима, што се врши махом преко квартова.

Полиција сигурности. — И један део полиције сигурности потпада под одељење II, а то је специјално полиција за предохрану од пожара и експлозија, а за тим и старање о осветљавању свију улаза и степеница по кућама, који према полицијској наредби морају бити осветљени до 10 час. у вече, затварању врата на зградама за време ноћи и да свака зграда има портира или лице које ће у осуетву газде да сноси одговорност.

Хватање паса уступљено је у Берлину друштву за заштиту животиња. Сопственици за сваког пса плаћају општини на име пореза 20 марака годишње. На улици се пси морају или водити на ланцу или имати корпу на њушци. У противном органи поменутога друштва, који подлеже надзору полиције, хватају их на један доста хуман начин, па се онда смештају у нарочити псећи азил, где се неколико дана чувају и одакле их сопственици могу узети уз плаћање извесне таксе. Тако ухваћени пси убијају се тек ако их газде из азила не изузму.

Чим се појави само и један случај псећег беснила онда полиција ради предохране одмах наређује т. зв. „псећи затвор“, који се састоји у томе, што се за 12 недеља од појављеног случаја пси морају држати или затворени или на ланцу и с корпом на њушци. Извођење на улицу за то време дозвољава се само на ланцу и са сигурном корпом, а извођење пса из зараженог предела у који други крај бива само по полицијској дозволи, којој претходи марвено-лекарски преглед.

Одељење III (Грађевинско)

У надлежност овога одељења долази:

- 1) испитивање, давање одобрења и надзор над свима грађевинским пословима, издавање грађевинских наредба и доношење одлука по жалбама,
- 2) контрола о употреби нових грађевина, као и забрањивање злоупотребе са грађевинама,
- 3) засађивање и одржавање баштица испред кућа са лица,
- 4) испитивање и давање одобрења за скеле при грађевинама,

5) давање одобрења за стоваришта дрва и у опште материјала за огрев,

6) давање одобрења и контрола над столицама за дизање људи на горње спратове („ауфцузи“),

7) давање дозвола за истицање бандера од заставе или фирми и реклама са лица или на тавану,

8) давање дозвола за помијаре,

9) наплаћивање грађевинско-полицијских такса,

10) ревизија цркви, капела, синагога, хотела, фабрика и базара у погледу грађевинском, интересима јавне сигурности и опасностима од пожара уз припомоћ ватрогасног одељка и занатских инспектора,

11) давање разних извешћа на захтев појединих власти или приватних лица, у погледу грађевинско-полицијском,

12) садејство код других одељења у погледу грађевинске стране кога предмета,

13) испитивање и одобравање нових грађевинских проналазака.

У одељењу раде поред једног вишег управног чиновника (ранг виши владин саветник) 6 владиних и грађевинских саветника као шефова појединих одељака, 13 грађевинских инспектора као шефова 13 територијалних грађевинских инспекција — срезова у Берлину, 22 инжењера и још 58 нижих техничких и канцеларијских чиновника.

Да би се очувала једнообразност у извођењу грађевинског закона за Берлин са односним полицијско-грађевинским наредбама у сали полицијског заседања држе се редовно сваких 14 дана конференције, на којима учествују: шеф одељења, шефови појединих одељака и шефови грађевинских инспекција.

Територијалне грађевинске инспекције врше испитивање у име одељења III и дају мишљења, а за мање послове и одобрења могу и самосталне одлуке доносити.

Главна тежња грађевинско-полицијског закона за Берлин од 15. августа 1897. г. управљена је на то, да просторије зграда, у којима се људи дуже баве, буду видне и здраве и да је омогућен долазак довољно ваздуха и светлости. Кад су у питању интереси народног здравља сви други обзир морају да падну, те се мрачне одаје нигде не могу да нађу, што је у великим варошима, где се простор искоришћава до крајњих граница, реткост, јер су на другим местима честе куће, где је по нека соба тамна, нарочито оне из дворишта, у којима је светлост неприступачна.

Од осталих важнијих грађевинско-полицијских одредаба, у које се не можемо овде детаљније упуштати, да напоменемо, да је један од важних задатака овога одељења изналагање и одређивање оних делова по празним плацевима, на којима се могу грађевине подићи, т. ј. колико се простора на једном плацу сме заузети грађевином, а колико мора остати слободно. Како је у центру вароши земљиште најскупује и тамо се све више сконцентрисавају трговачке и друге радње, а куће за становање постају тамо врло ретке, то се ту може гушће задати но у осталим крајевима вароши, који су више наме-

њени кућама за становање, где приступ ваздуха мора да буде слободнији. Да ово искоришћавање земљишта у центру не би ишло на штету санитарско-полицијских захтева, предвиђено је и колико једно двориште мора бити велико (80 м²).

Такође се предвиђа, да простори за пребивање људи морају имати најмање 2:80 м. слободне висине.

Особита се пажња обраћа и конструкцији столица за пењање у горње спратове, јер је ранијих година бивало просечно по 20 смртних случајева годишње, што је сада применом најсавршенијих конструкција отклоњено.

Исто тако гледа се, да се отклоне опасности од евентуалног пожара. Поред предвиђених услова у том правцу још приликом давања одобрења плана доцније се врше ревизије зграда од времена на време од стране кварталних комисија, у које улазе: старешина дотичног кварта, ојачар из истог кварта и један ватрогаски старешина, а у комисијама које прегледају веће радње, фабрике, цркве, позоришта и т. д. узимају удела грађевинске инспекције овог одељења уз припомоћ ватрогаских старешина. У тим зградама, где је фреквенција публике велика, сви су делови по могућству од несагоримог материјала (гвоздене, бетонске и камене конструкције) и све просторије тих зграда имају видне и слободне приступе ка ходницима и главним изласцима; такође степенице су од несагоримог материјала и т. д.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

Жив. А. Лазић

„О ДОКАЗИМА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ“

(НАСТАВАК)

Разгледаћемо сада други део: *о појединим доказним средствима* да видимо како је обрађена ова партија и како г. Марковић објашњава поједине законске одредбе нашег зак. о крив. поступку које се односе на доказе.

I. Увиђај. Говорећи о увиђају у генералној истрази т. ј. о полицијском увиђају, г. Марковић на првом месту третира питање: у којим се случајевима има да предузме увиђај? или кад ће се извршити увиђај?

„Одговор на ово питање — каже г. Марковић — дао је наш кривични поступак у § 54.“ — а третирајући даље ово питање, г. Марковић тврди: „да се смисао § 54. кр. пост. нема узети тако да је иследник безусловно дужан предузети увиђај чим сазна да је кривично дело, које је у питању, за собом оставило неке трагове и ако би се по тексту његовоу могло узети да је то иследникова дужност. Овакав смисао“ — вели даље г. Марковић — „не може се овоме §-у придати већ ни по томе, што се кривична дела не даду тачно класификовати на кривична дела која за собом остављају трагове и на она, која не остављају никакве трагове, јер док је једно кри-

вично дело у једном случају оставило трагове, дотле то исто дело у другом случају може не оставити трагове. (стр. 147—148). — — — „Ово наређење § 54. кр. пост.“ — каже даље г. Марковић — (стр. 150) „дакле не принуђава већ само упућује иследника и од његове обаврности и увиђавности зависи хоће ли извршити увиђај или не, при чему се има да руководи циљем увиђаја као и циљем саме истраге“.

Овакво објашњење и придавање смисла § 54. кр. пост. т. ј. овакво решење постављеног питања, апсолутно је погрешно и противно закону.

Цитираћемо пре свега овај § 54. кр. поступка:

„Ако би се на ком месту, или ком лицу траг казнивог дела налазио, ислеђујућа власт, у присуству два сведока, сама ће се о том трагу уверити и старати се, ако је могуће, да се он не изгуби“.

Из самог овог текста види се: да је овај законски пропис *императиван*. Њиме се иследнику налаже, ставља у дужност, да се увери о ономе о чему је реч у овом §-у, и постара се да се траг не изгуби. Иследник је дакле дужан, обавезан по овоме законском пропису да код дела која у опште остављају трагове изврши, и то одмах, увиђај и учини претходне констатације места извршења, предмета и осталог што се односи на само кривично дело, које оставља за собом трагове, без обзира на то да ли ће се овим увиђајем који ће он извршити по овоме зак. пропису утврдити што или не. Ова дужност иследника јасно се види из самих оних речи овога §-а: „ислеђујућа власт. . . . сама ће се о том трагу уверити и старати се. . . . да се он не изгуби“. Није дакле ово само „општи упут по коме иследник треба да учини увиђај у случају кад кривично дело за собом оставља трагове“, као што то тврди г. Марковић у горњем свом објашњењу овог §-а, већ императивна одредба коју је законодавац прописао по самом оном инквизиторском начелу, по коме је „у многоме организован наш кривични поступак“, као што то тврди сам г. Марковић, и по коме се кривична дела истражују по званичној дужности, у интересу државе, за разлику од оптужног начела.

Овај увиђај о коме је реч у § 54. кр. пост. код дела која за собом остављају трагове, иследник је дужан по овоме законском пропису да изврши сваки пут и то одмах, већ и по томе што трагови ако би их било доцније могу нестати, изгубити се, а суд може доцније у току истраге наћи да су констатације које се тичу ових трагова биле неопходно нужне и наредити их. Како ће се моћи онда доцније утврдити оне чињенице, које су по оцени суда важне и постојале у почетку истраге, но доцније нестале и ишчезле, ако се остави на вољу иследнику хоће ли он вршити увиђај или не, т. ј. хоће ли их одмах констатовати или неће? Како ће се знати у опште: да ли је неко дело које *по самој природи својој у опште* оставља трагове, оставило исте „на ком месту“ или *лицу*“ ако се овај увиђај о

коме је реч не изврши, т. ј. не изађе одмах на лице места и то не извиди? Из самог исказа оштећеног н. пр. код крађе често пута није могуће добити све оне важне чињенице које се тичу начина извршења и утичу на квалификацију дела док се о истима не учини увиђај и оне истим утврде. »Оптужени за крађу извршену обијањем — каже даље г. Марковић — »призна да је на тај начин и »извршио крађу и то се признање потпуно слаже како с исказом оштећеног тако и исказима сведока«. По објашњењу г. Марковићевом: »Овде би увиђај био »излишан, да се њиме докаже обијање. »Јер је оно и другим путем тако исто »несумњиво доказано«. (стр. 149.)

Баш овај пример који узима г. Марковић најочитије војује против његовог тврђења да је увиђај излишан у овоме случају. Зар оптужени не може бити у заблуди да је извршио обијање? Међу тим он је н. пр. само тргнуо катанац који и није био закључан и скинуо резу од врата на којој је био катанац незакључан. Његово признање у овоме случају учињено у заблуди, нема доказну снагу у погледу на начин извршења и квалификацију дела — разуме се ако је заблуда несумњива — и може ли сам исказ оштећеног у овоме случају, без увиђаја, да утврди да је овде учињена баш опасна крађа? Нарочито, може ли порота која суди ова дела у овоме случају добити уверење из самог исказа оштећеног — без увиђаја — да је овде извршена баш опасна крађа као што узима г. Марковић? Исказ оштећеног по правилу, по § 230. тач. 1. кр. пост. само у недостатку других доказа може служити као доказ о начину извршења, али и то не код свих дела, већ само код оних која не остављају трагове н. пр. код разбојништва, насилне изнуде, кад оштећени није повређен, т. ј. кад разбојник под претњом оружјем отме од оштећеног новац или какву ствар. Код опасне крађе увек има трагова о начину извршења који се могу констатовати увиђајем, за то и јесте у овоме случају потребан увиђај ради утврђења свих оних чињеница, које чине крађу опасном и контролисања исказа приватног тужиоца.

Одредба дакле § 54. нашег кр. пост. није факултативна какво јој значење придаје г. Марковић у горњим својим објашњењима, већ императивна. Она баш принуђава иследника да код свих крив. дела, за која се у напред зна да по самом начину на који се врше, остављају трагове мора извршити увиђај и то одмах и истим утврдити постоје ли или не постоје ови трагови. Иследник је дакле дужан да поступи по овоме законском пропису сваки пут у случају о коме је реч т. ј. кад дело оставља трагове по самој природи, ако хоће да испуни деликатну мисију иследника која му је поверена, без обзира на то да ли ће се истим моћи што утврдити или неће.

Противно узимање т. ј. онакво објашњење смисла § 54. крив. пост. како га објашњава г. Марковић, било би од фаталних последица за многе истраге крив. дела која остављају трагове. Оставити сувереној оцени иследника вршење уви-

ђаја и његовој увиђавности значило би у многим случајевима у напред осудити истрагу на неуспех. Под изговором да га закон »не принуђава« иследник може увек наћи начина да не врши увиђај нарочито ако је место извршења крив. дела удаљено од његовог седишта. Маса несавесности и злоупотреба провукла би се на тај начин у многим крив. истрагама и баш онај јавни интерес у коме је и донесена цитирана одредба крив. поступка био би изигран. Овакво дакле тумачење поменутог §-а скроз је погрешно и чудновато је како г. Марковић може онако што тврдити!

Баш и кад би се смелом интерпретацијом цитираних речи »стараће се«, »увереће се« у § 54. могао истом дати онакв смисао, какав му придаје г. Марковић — што не може по правилима правне херменевтике, јер саме поменуте речи држе обавезу, дужност иследника да изврши увиђај о коме је реч, — ипак му се такав смисао какав му придаје г. Марковић не би могао придати у самом оном јавном интересу, у коме је донесен овај законски пропис с погледом на горе поменуте злоупотребе које би биле тада могуће. Ну, такав смисао као што рекосмо нема овај § — ниги му се може дати.

Француски законик о крив. поступку у чл. 34. изрично ставља у дужност прокуратору републике да у свима случајевима *flagrante delicto* и кад је дело такве природе да повлачи бешчасну казну, изађе на лице места без икаквог закашњења (*sans aucun retard*) »да тамо састави потребне протоколе у циљу констатовања »*corpus-a delicti*, његовог стања, стања »места и прими изјаве лица која би му »предстала или која би имала да даду »објашњења«.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Милош М. Станојевић

ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

Општи појмови о полицији — Организација полиције у Француској — Административна полиција — Полиција у Паризу.

(НАСТАВАК)

II Заштита личности.

1. Саобраћај.

а) Аутомобиле.

Практична употреба колских аутомобила почела је од 1890 год. и нагло се развила, захваљујући сукцесивним усавршавањима мотора. Број аутомобила које су циркулисале у Паризу у год. 1893 био је толики, да је администрација нашла за потребно, да специјално регулише овај нов начин саобраћаја. Месеца августа год. 1893. управник париске полиције издао је наредбу, којом се на јавним местима у Паризу и ресору париске полиције, регулисала функционисање и циркулација кола са механичким мотором, изузев оних које су ишле по шинама.

Из године у годину развијала се индустрија аутомобила и увећавала њихова циркулација, не само у Паризу, већ и у

целој Француској. Услед овога виша власт била је принуђена да пропише једну општу уредбу о аутомобилима, која ће важити за све округе, и тако је постао декрет (мин. грађевина) од 10. марта 1899 год., коме је за основицу служила наредба од 14. августа 1893 год. Декрет овај модификован је декретом од 10. септембра 1901 год. и наредбом министровом од 11. септембра исте год. и то су, са додатком неколико допних расписа, сва специјална законска наређења, која се односе на употребу и циркулацију аутомобила. Али, поред ових специјалних наређења, аутомобилна кола још су потчињена одредбама о колском саобраћају у опште, а мотори одредбама које регулисавају употребу апарата овог рода.

Мере сигурности. Декрет од 10. марта 1894 год. садржи, одмах у почетку одредбе, које се односе на услове сигурности, којима треба да одговара конструкција кола и њихових моторних апарата, да би се избегле опасности од експлозије или пожара; да би се спречио несносан задах и избегла евентуална опасност да се нечији коњи поплаше; затим одредбе којима је циљ да осигурају лако управљање и руковање колима.

Ниједна аутомобилна кола не могу се пуштити у саобраћај док се претходно, путем стручног прегледа, не утврди да одговарају овим условима. Овај преглед мора захтевати конструктор или сопственик. За кола, која су конструисана у Француској, фабрикант може тражити да се испитају типови свију аутомобилних кола које израђује; над колима из иностранства, преглед се мора извршити пре него што се она у Француској пуште у саобраћај.

По испитаном и потврђеном типу аутомобилних кола, фабрикант може израђивати колико хоће примерака, само што се на сваком од њих мора налазити редни број серије којој припада, и што купцу, приликом продаје, мора дати препис записника о испитаном и овереном типу, као и писмено у коме ће тврдити да су продата кола потпуно саобразна потврђеном типу.

На сваком аутомобилним колима мора бити означено јасним и видљивим словима: 1. име фабриканта, тип кола и број реда у серији типа, и 2. име и домицил сопственика. За аутомобилна кола, која иду већом брзином од 30 км. на сат, прописани су специјални знаци распознавања.

Циркулација. Пре него што своја аутомобилна кола пусти у саобраћај по јавним местима, сваки сопственик дужан је поднети надлежном окружном начелнику пријаву са означањем свога имена и стана. Уз ову пријаву мора се приложити и писмено фабрикантово о саобразности кола са прегледаним и потврђеним типом. Пријава поднета у једном округу, довољна је за целу Француску. На поднету пријаву сопственику се издаје нарочити реверс.

Управљање аутомобилним колима. Да би неко могао управљати аутомобилним колима, потребно је да пред једним машинским инжињером докаже да је за ово

способан. На основу повољног мишљења овога, кандидат добија од надлежног окружног начелника сертификат способности, који мора увек собом носити и показати, као и реверс о пријави за циркулацију аутомобиле, на сваки захтев власти.

Дужност је кондуктера аутомобиле, да све делове својих кола одржава стално у исправном стању, и да се често уверава о правилности њиховог функционисања; он не сме напустити кола пре него што предузме све потребне мере предострожности за спречавање могућних несрећних случајева, и пре него што заустави лупу мотора. На случај потребе, кондуктер је дужан да грубом огласи примицање својих кола, која ноћу морају бити осветљена белом и зеленом светлошћу.

Аутомобилни возови. Аутомобиле, које вуку друга кола (аутомобилни возови), поред општих законских одредаба о аутомобилама, подлеже још и специјалним одредбама.

Да би у једном округу могао циркулисати аутомобилни воз, потребно је за ово допуштење окружног начелника, које се издаје или на основу мишљења окружног инжењера, или на основу мишљења надзорника путева, или на основу мишљења обојице, што све зависи од природе путева на којима ће ови возови циркулисати. Независно од општих законских прописа, допуштење за циркулацију аутомобилних возова издаје се под нарочитим условима сигурности, који се набрајају у самом издатом допуштењу.

Сваки аутомобилни воз мора ноћу бити осветљен: с преда белом и зеленом, а позади црвеном светлошћу. Задржавање возова на јавним местима не сме ни у ком случају ометати јавни саобраћај нити спречавати приступ у приватну сопственост. За саобраћај путника, станице ових возова утврђују се одлуком окружног начелника у допуштењу за њихову циркулацију.

Брзина. Декрет од 10. марта 1899 год. ставља у дужност кондуктеру трамваја, да увек буде господар њене брзине; да успори брзину а према потреби и сасвим заустави кола, кад год она могу бити узрок каквог несрећног случаја, вереди или кад ометају саобраћај, и да, приликом пролаза кроз тесна места, изједначи брзину са обичним пешачким ходом. У осталом, брзина ни у ком случају не сме прећи 30 км. на сат у отвореном пољу и 20 км. на сат у насељеним местима (за аутомобилне возове 10 км.).

Аутомобилна и сва остала кола са механичким моторима, без обзира на њихов тип и њихову природу, подељена су у две категорије, према томе да ли су способна или не, да у равници иду већом брзином од 30 км. на сат.

Конструктор је, дакле, дужан да прецизно означаи, у своме захтеву за испитивање и потврђење типа, максимум брзине кола која намерава да пусти у саобраћај, јер за тачност изјаве носи сву одговорност. Тако исто и у писмену, које издаје кулцу, мора означити максимум брзине, коју продата кола могу достићи у равници.

Ако је аутомобила способна, да у равници иде већом брзином од 30 км. на сат, мора бити снабдевена двома истоветним таблама са редним бројевима, које ће бити истакнуте с преда и позади кола. Ови бројеви, који су исписани видљивим арапским цифрама, и које утврђује инжењер, служе за лакше изналажење сопственика аутомобилних кола.

Примена одредаба о ограничењу брзине аутомобила имала је за последицу извесне тешкоће. Поједини општински председници, наслањајући се на чл. 94. и 37. зак. од 5. априла 1884 год., који им ставља у дужност старање о сигурности саобраћаја на јавним местима, свели су брзину аутомобила, при пролазу кроз насељена места њихове општине, и испод 20 км. на сат. Једним расписом министра унутрашњих послова од 12. августа 1903 год наређено је окружним начелницима, да овакве наредбе одобравају само у оним случајевима, кад не потичу из злоупотребе власти, претераности и кињења.

Трке аутомобила. Трке аутомобилних кола на јавном месту и у границама једног округа, могу бити само по нарочитом одобрењу окружног начелника, које се даје на основу повољних мишљења шефова одељења за друмове и по пристанку општинских председника, кроз чије ће општине ова кола пролазити. Ако се трка простире кроз више округа, ова одобрења даје министар унутрашњих послова на основу мишљења окружних начелника, у чијим ће се окрузима трка вршити. У овим случајевима брзина може бити већа од 30 км. на сат у отвореном пољу, али нипошто не сме прећи 20 км. на сат кроз насељена места.

Трошкови око надзора, као и сви остали којима се администрација излаже због трка, падају на терет њихових организатора, који су дужни да унапред депонују потребну суму.

Санкција. Повреде одредаба декрета и наредба, које се односе на аутомобилна кола, констатује се записницима који се достављају надлежним судовима. Поред казнене, ове законске одредбе садрже и административну санкцију: после два учињена истуђења у једној години, сертификат о способности може се одузети од кондуктера аутомобиле решењем окружног начелника, а по мишљењу инжењерског одељења.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПСИХОЛОГИЈА ЗЛОЧИНА И ЗЛОЧИНЦИ СПЕЦИЈАЛИСТЕ

(одељак из дела «Психологија злочинца»)

од д-ра Ериха Вулфена
државнога тужиоца у Дрезди

(НАСТАВАК)

Разбојник. је крадљивац, који краде употребљавајући силу према људима. Он има, дакле, много особина обичнога крадљивца. Неспособан је за рад или, у најмању руку, плаши се од рада, а пожудан је за уживањем. Док крадљивац већином живи још неким извесним уредним жи-

вотом у друштву (ако већ није у каквој крадљивачкој, скитачкој дружини), дотле је разбојник са свим одвојен од редовнога друштва. Он је скитница и избегава заједницу са људима. Васпитање му је махом јако запуштено, а интелигенција слабо изражена. Разбојници се већином здружују и отимају на заједнички рачун.

Разбојништво је злочин, који се са успехом може извршити у модерним државама само за време политичких немира, н. пр. у руској револуцији ит.д.

Разбојника карактерише његова употреба силе. Физиолошки долази ту у питање урођена телесна снага. Телесно слабуњавом човеку врло би слабо ишли разбојнички послови. Има једна урођена телесна снага, која се мора испољити, а то је изванредна моторна покретљивост. Са свим је сигурно, да за разбојнички начин живота постоје природни нагони. Одлучност и неустрашимост крадљивца појављују се код разбојника знатно појачани. К томе долази још и лична храброст, коју мора разбојник показати кад дође са противником очи у очи. Та лична храброст испољава познату разбојничку гордост. Крадљивац је као такав готово увек разуман; наравно, да наилазимо и на ту гордост код крадљивца по хотелима и код крадљивца јувела.

Прави разбојник може да живи још само у државама са славим управама, као што су Италија, Шпанија, Русија ит.д. У Немачкој не може да просперира прави разбојник или бар са свим ретко. Немачки разбојник није ништа друго до насилник-крадљивац и скитница. У Немачкој су разбојништва махом дела по стицају прилика; никако нису производ навике или заната. Код немачкога разбојника преовлађује крадљивачки карактер; ту наилазимо (нарочито у погледу интелигенције) опет на све оно што смо упознали код крадљивца.

Краус вели, да је »разбојник једини злочинац, који је не само ван закона, већ се скитара без стана и станка ван друштва, а животне намирнице прибавља јавном силом на рачун друштва, као звер«. У његовом типу сједињени су необуздани пркос према сваком окуву, страст за авантурама, неописана храброст и страх од рада.

»Он са највећим напорима радо употребљују сву своју снагу, само да би постигао свој циљ; не боји се, дакле, труда, али мрзи да употреби своју дивљу снагу на свакодневни, уредни рад; али исто тако, као што је готов на сваки напор да би дошао до животних намирница, исто тако воли и апсолутан нерад. Ако свему томе, што смо оцртали као разбојничку наклоност, дође још и пети елемент: огорчење и пожуда за осветом према друштву, које га јури са својим »педантним и партијским« законима, онда је разбојник готов.

У колико ми знамо, врло је интересантно, да у литератури још никако није обрађена пажња на *психологију зеленаша*. Овде се мора поћи од привредних односа, пошто су из њих и произашле зеленашке радње. Са свим је тачно, да је привредна потреба за заводима, који ће позајмицама

помоћи људима који немају иначе имање, а налазе се у тренутним неприликама. Кад је човек само у тренутним таквим незгодама, онда му је још и лако да постепено доведе у ред своје материјално стање. Али ко даје такве потпоре без нарочите сигурности? Банкар неће са таквим људима ни да има каква посла; он ће радије да прими менице на дисконт зеленашу, који поред тога, ради сигурности, депонује и харије од вредности. Заводи дају на зајам само у замену за какве ствари од вредности. За то онда долазе зеленашке радње, које у обичном трговачком свету нису омиљене. Дужник је обично својим последњим иметком купио меницу, да би њом у неколико дао гаранције зајмодавцу, да ће му дуг бити враћен. Наравно, да овај хоће да буде потпуно сигуран, а сем тога рад је да направи и леп посао. Он је свесан тога, да није баш тако пуно части давати позајмице на такав начин. Отуда долази и то, да зеленаш хоће да има бар добре зараде од свога посла, који је тако презрен.

Ко би му за то могао замерити? Његов је ток мисли логичан и разумљив. Чиновницима, високим и нижим даје зеленаш и без нарочитог осигурања. У самом њиховом положају налази он сигурности, те за то зеленаш нарочито радо и раде са чиновницима. Ретко кад да дође на јавност њихова испуњена прегња, да ће се ради наплате обратити старешинама дотичних чиновника. Сем тога, уверени су, да их чиновници никада неће кривично тужити, да би на тај начин уштедели своје компромитовање. Из истога узрока дају зеленаши радо новац и официрима.

Зеленашлук са официрима и другим „кавалерима“, који узајамљени новац употребљују само на луксузни и раскошни живот, има такође своју особиту психологију. Зеленашу при том служи као критеријум искористићење лакомислености, неискусности. Зеленаш је већином добар познавалац људи и пун искуства у животу, те врло тачно зна, да какав млад официр траћи много више новца него други смртни. То је час из обзира на положај, час из личних наклоности; тек он је увек готов на излишне издатке.

Официр плаћа просечно свуда више но грађанин, изузев касине, где сразмерно јевтино живи. Он даје веће бакшише, према женскињу је издашнији, носи боље одело, боље рубље ит.д. И све то ради у већини случајева тако, да то не одговара његовим материјалним могућностима. У пуку се све то трпи мирно и ћутећи. Тако звани весео живот не забрањује се официру.

Отуда долази, да и зеленаш не посматра тако критички лакомисленост те младе господе. А каква би и имао повода за то, да испитује приватни живот официра детаљније него ли командант пука? Сем тога, за то му недостаје и прави пут. Биро - а за обавештења уздржавају се од тога, да утврђују лакомисленост официра. За то зна, наравно, и зеленаш, те само форме ради и тражи таква обавештења. Остале личности, којима је ближе познат живот официра, не стоје му на расположењу.

У осталом, погледи на лакомисленост и неискусност врло су различити. Понеки оштећени официр, баш и на самом кривичном претресу противу зеленаша, неће да призна да је био лакомислен и неискусан. Велика осигурања, која тражи зеленаш од својих жртава, правда он тиме, што она стоје у сразмерним односима са њиховим осталим, луксузним издацима. Ко баца стотине на вино, дуван, задовољства и женске, тај може да плати и добар интерес на позајмљени новац. Кад се све то стави на кантар, онда врло често изгуби више онај лакомислени, него ли зеленаш. Лакомисленост првога често се граничи се преваром о кредиту, а уз то иду и лажи о намери на шта ће се употребити позајмљени новац. Зеленаш обично каже сам себи: откуда му новац да плати остале дугове, ту је извор и за исплату мојих потраживања. Он рачуна по оном „систему“, по коме се официри или други кавалери махом богато ожене. Зеленаш зна даље и то, да није у стању своју муштерију да поучи чему бољем. Тај живот пун лакомисленог уживања постоји и постојаће, па дао он или одбио тражену позајмицу.

Зеленаш се, у осталом, једва осећа и позван да коригује друштво. За њега је много боља прилика, да и он заради свој део од оне господе, на којима тако многи зарађују. Отуда и долази то, да се често зеленаш наврзу на каквог младог човека и просто му натуре свој новац.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И УПУТИ

Може ли лекар вршити службу и имати праксу у вароши, у којој постоји само једна апотека његове задруге.

Општина ј. изабрала је за свог лекара д-ра С. Ш., из исте вароши, у којој постоји само једна апотека његовог оца поч. А. Ш., које су наследници он и брат му М., а уживаоци мајка им и неудата сестра.

Д-р С. Ш. одрекао се права удела у приходима од апотекарске радње, и то не само за протекло време, него и за у будуће, који ће се одустанак имати у виду при расправи масе.

По тражењу општине, да се одобри избор д-ра С. Ш., г. Министар унутрашњих дела затражио је мишљење од Главног Санитетског Савета о томе: да ли д-р С. Ш. због својих правних и материјалних односа према масеној апотеци, а с обзиром на одредбе тачке 15. и 27. чл. 24. зак. о уређењу санитарске струке може у вароши Ј. отправљати ма какву јавну санитарску службу, или макар само упражњавати приватну лекарску праксу.

Главни Санитетски Савет дао је на ово питање овај одговор:

1. Да је дух и смисао горепомених законских одредаба такав, да у месту, где има јавна апотека, оно лице, које продаје лекове, не сме се бавити и лечењем, а логично такође ни да онај, који се бави лечењем, не сме продавати лекове (види

тач. 9. чл. 9. а и тач. 13. чл. 12. санитарског закона као изузетне случајеве), па следствено ни имати материјалног интереса и удела у продавању тих лекова.

2. Да материјални и правни однос, у коме се налази д-р С. Ш. према масеној апотеци, не могу дати довољно гаранције, да ће он остати на висини свог позива, па ма каква се исправност могла код њега претпоставити, и

3. Да је у духу и смислу тач. 27. чл. 24. санитарског закона сасвим јасно: да у месту, у коме лекар има своју и своје фамилије апотеку, или има у њој ма каква удела, — па кад је он још и једини — не може бити ни државни, ни општински ни приватни лекар, и да према томе д-р С. Ш. због масене апотеке и њених интереса не може бити ни средски а још мање општински лекар у вароши Ј., где постоји породична апотека, за коју је он интересован, у противном случају, а према одредбама тач. 27. чл. 24. санитарског закона има се ова апотека затворити.

На основу овог мишљења Главног Санитетског Савета, Г. Министар донео је решење од 28. јануара 1907. г. Бр. 949., да се избор д-ра С. Ш. за лекара општине ј. не одобри.

По жалби д-ра С. Ш. Државни Савет примедбама својим од 9. јануара 1909 г. Бр. 7935/908. нашао је, да министрово решење не одговара закону са ових разлога:

Као што се види из жалбеног решења, Министар није одобрио избор жалиоца за лекара општине вароши Ј. на основу чл. 24. тач. 15. и 27. зак. о уређењу санитарске струке, зато, што у вароши постоји само једна апотека оца жалиоцевог поч. А. Ш., које су наследници жалитељ и брат му М., а уживаоци мајка им и неудата сестра, те се из тога изводи да је жалилац директно материјално интересован у раду и промету апотеке.

По тач. 15. чл. 24. поменутог закона, апотекар се не може у исто време и лечењем бавити. А по тач. 27. истог члана ако се појави основана сумња да између појединих апотекара и лекара постоји какав договор на штету публице ствар се предаје на оцену Главног Санитетског Савету, па ако се из дотичних рецеписа увиди да међу њима мора бити ма каква договора, казне се обојица двогубом новчаном казном, колико су тим договором од прилике публицу оштетили. А ако и после те казне учине ту исту погрешку, апотекару се затвара апотека, а лекару одузима лекарска пракса у Србији.

Ни један од наведених случајева за жалиоца не постоји. Он није апотекар, па да се поред апотеке занима и лечењем. Његова заинтересованост у времену кад је донето ожалбено решење није била утврђена. То се види из самог решења, јер је наређено да се приберу подаци о томе. Тек актом старалејског судије од 19. марта Бр. 6602. констатовано је, да су наследници имања и апотеке поч. А. Ш. жалитељ и малолетни му брат М., а уживалац мати им и неудата сестра, и да се је жалилац одрекао права удела у приходима од апотекарске радње, и то не

само за протекло време, него и за будуће док му се брат школује за апотекара, па и после док му брат буде водио радњу апотекарску, и док буде жив као апотекар са том радњом, који се одустанак, као што судија у томе акту вели, при расправи мора имати на уму.

Оваквом изјавом жалитеља његова је заинтересованост искључена, нити се она може изводити из тога што његова мати, брат и сестра уживају дохотке апотеке, којом управља одговорни администратор.

Закон о уређењу санитарске струке ни једном својом одредбом не ограничава изабраног кандидата да буде општински лекар, ако његова родбина у дотичној вароши има апотеку. То би ограничење могло наступити само кад би се доказало да такав кандидат стоји у договору са администратором апотеке, која припада његовим сродницима, или иначе стоји у договору са апотекарском на штету публике, и да је за то кажњен па је опет одржавао такве односе, у коме случају он не само што не би могао бити лекар у тој општини, него би му се забранило право праксе у Србији.

За овакав однос жалиоца никакви докази не постоје, него се само претпоставља његова заинтересованост, а такве претпоставке закон не допушта. И кад то стоји, онда је Министар по чл. 9. и чл. 14. санитарског закона имао да одлучи: да ли има места да се одобри избор жалиоца за општинског лекара или не, а није могао да се удрушта у извињање претпоставка, које немају ослонаца у закону, чиме је прекорачио границе своје власти по закону.

Министар се није сложио са овим посматрањем Државног Савета из разлога изложених у његовом писму упућеном Савету под Бр. 525. који гласе:

„Ма да у закону о уређењу санитарске струке, није предвиђено како се има поступати у случајевима, кад лекар хоће да врши лекарску праксу у месту, у коме се налази апотека његових родитеља, ипак мој је претходник правилно подвео овај случај под одредбе чл. 24. тач. 15. и 27. зак. о уређењу санитарске струке, јер и ако нема потпуног доказа, да постоји дело из тач. 27. чл. 24. ипак је тешко замислити, да ће лекар поступати непристрасно при прописивању лекова, кад зна да од његових прескрипција зависи опстанак и напредак апотеке, код које је и морално и материјално заинтересован.

Нико не би био кадар да разбије сумњу код појединаца, у пристрасност преписаних лекова од стране заинтересованог лекара, на штету потрошача, а на корист апотекара. Последица свега тога била би губљење вере у савесност лекара, што би шкодило и самом угледу лекарске струке.

Државни Савет није усвојио ово објашњење Министрово, већ је одлуком својом од 20. јануара 1909. г. Бр. 400. поништио ожалбено решење.

Износићи ове одлуке правницима и лекарима на оцену, налазимо, да је решење Министрово, о неодобрењу изабраног кандидата у овом случају правилно, поред разлога изнесених у његовом решењу и противпримедбама још и за то:

1, што је Министар према § 27. устројства централне државне управе држан да се стара о јавној сигурности и здрављу народа;

2, што су апотекар и лекар, према природи својих послова, дужни да један другог контролишу у преписивању и издавању лекова и све примећене неисправности да јављују надлежној власти ради извињаја, а та би контрола у овом случају били илузорна; и

3, што би на случај извршеног каквог кривичног дела преписивањем или издавањем лекова, била оскудица сваке гаранције за јавну сигурност, а истрага би била илузорна, јер ови рођаци, апотекар и лекар, на само да нису дужни сведочити један противу другог, него шта више могу све учинити, да један другог сачувају од сваке одговорности (§ 50. крив. зак.).

В. Ђ. Н.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине варошице Крајева, службеним актом својим пита:

„Суд овај учтиво моли уредништво за објасњење.

Да ли има право гласања на општ. збору и онај грађанин, који не плаћа 15 дин. непоср. пореза са државним прирезом и то само на имање без личне — непоср. порезе — у 6. дин. кад је исти престао и на основу чл. 74 тач. е. и ж. Зак. о непоср. порезу плаћања личне порезе ослобођен.

Тако исто, да ли имају право гласа и они старци, који и без личне порезе и порезе на имање нису никако увршћени у распоред порезе Бр. 6, а на некакав начин увршћени у гласачки списак.

Нужан је одговор у првом наредном броју.“

— На ово питање одговарамо:

По члану 30. закона о општинама, на општинском збору имају право гласа сви пунолетни грађани општине, који плаћају држави најмање 15 динара непосредног пореза у годину.

Што се тиче задругара, у који ред улази и отац са пунолетним синовима, ако живе у заједници, њих закон повлашћује и дозвољава право гласа свима без обзира на величину непосредног пореза, који задруга плаћа.

Ни ова законска одредба ни чл. 32. истога закона, који набраја узроке из којих неко неће имати право гласа, нису изузели оне, који су ослобођени плаћања пореза на личност због старости или телесне неспособности.

Према овоме има се овако узети:

1. кадгод је један самац ослобођен плаћања личног пореза из којих му драго узрока али плаћа 15 дин. непосредног пореза на име осталих облика. он има право гласа; и

2, кадгод је неко задругар (где изузетно од грађанског закона улази отац са сином) он има право гласа без обзира на величину задругног пореза и без обзира на то, што је ослобођен личног пореза, јер се он користи оним делом непосредног пореза, који његова задруга плаћа.

У опште ослобођење од личног пореза, које налази ослонаца и права у закону о непосредном порезу, не утиче на право гласа, које има свога извора у чл. 30. закона о општинама.

II

Суд општине доњо-љубешке актом својим Бр. 225, пита:

„Један грађанин оvd. осуђен је пресудом монополске управе да плати кријумчарску казну и таксу у 174 динара.

Начелник срески тражи наплату ове казне.

Како је између општинског суда и среске власти дошло до неспоразума: да ли се за ову наплату могу узети у попис два вола и све оно што земљоделцу штити § 471 грађ. суд. пост. то се моли уредништво за потребно обавештење.“

— На ово питање одговарамо:

Пре него што да одговор на ово питање, уредништво констатује да је оно непотпуно, јер није речено: по коме је закону осуђено дотично лице, јер Управа Монопола суди за разноврсна кријумчарења, н. пр. по закону о монополу дувана, соли и новим монополима.

Кад се тражи одговор онда треба и питање да је јасно.

Али узимајући да је кривица из ма кога од ових закона, уредништво ће дати за сваку засебан одговор.

Дакле, ако је кривица по закону о монополу дувана или монополу соли, онда се осуђеном не може узети у попис ни покретно ни непокретно имање, које му штити § 471. грађ. суд. поступка, него предмет пописа може бити само једна трећина од онога непокретнога имања, које кривцу претекне преко „наглавице“, или она покретност, која такође претиче (чл. 156. зак. о монополу дувана и чл. 12. зак. о моноп. соли).

Што се тиче кривица по закону о уставни нових државних монопола, ту по чл. 20 б. није изузета покретност из пописа, а од непокретног имања служи за наплату опет само трећина од онога имања, које претиче преко онога, што се по § 471. грађ. судског пост. не може узети у попис.

III

Суд општине ђакуске, актом својим Бр. 239, пита:

„Тачка 4. § 471. грађ. суд. поступка, штити земљоделцу од продаје пет дана земље, рачунајући дан у 1600 квадратних хвати.

Дан орања од 1600 кв. хв. у овом крају разумевају двојако, н. пр. једни рачунају да износи 42, а други 57 ари.

С тога суд овај, као претплатник листа, моли уредништво да објасни: колико из-

носи дан орања од 1600 кв. хвати, како би суд при издавању уверења знао тачно колико треба земљоделцу да остане земље у хектарима.

— На ово питање одговарамо:

Дан орања од 1600 кв. хвати односно ланац земљишта има 57 ари и 50 квадратних метара.

Обичан дан орања, како се у по неким крајевима Србије рачуна, износи 40 ари.

IV

Суд општине мајурске, актом својим Бр. 316, пита:

Стојан Матејић бив. из Мајура, осуђен је пресудом суда општине јовачке од 31. марта 1899. г. Бр. 271, да плати дуг цркви јовачкој 100 дин. са 6% год. интереса од дана прошлог рока до наплате.

По смрти Стојановој, на имању су остале његова жена и кћи, која се доцније удала и довела мужа на имање свога оца.

Црква јовачка непрестано тражи да јој се из имовине осуђеног дуг наплати.

Како из умрлог није остало више земље, него што штити § 471. гр. с. пост. то се моли уредништво да у наредном броју свога листа изволи дати овоме суду обавештење: да ли се може узети у попис ово имање за наплату црквеног дуга с обзиром на § 471. грађ. с. пост. пошто удова Стојанова и кћи јој немају више земље од 6 дана орања, а кућу са плацем и немају, и да ли се црквени дуг сматра као јавна каса, да би се дужнику могло оставити само два дана орања ит.д.

— На ово питање одговарамо:

Узимајући потребу одржања нашега сељачког сталежа као један општи — јаван земаљски интерес, законодавац није могао, при доношењу наређења из § 471. грађ. суд. поступка, имати на уму само личност старешине куће као земљоделца, него је, на сваки начин, желео да заштити земљораднички дом, па и онда, кад је у овоме услед смрти нестало мушкога преставника.

Према овоме, кад су на имању умрлог остале по смрти Стојановој удова и кћи, и једино од земљоделства живе, а немају, међутим, више од имања него што штити § 471. грађ. суд. поступка, онда се ово имање не може продати за рачун потражавања цркве, пошто она не долази у ред оних јавних каса, које су намењене кредиту земљорадника и имају привилегије по § 471. пом. закона.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПРЕДАО СЕ ВЛАСТИ

Вогосав, син Милутина Јанковића, из Баљевца у срезу посавском, чија је потерница објављена у 7. броју овога листа, сам се предао власти, те је тако престала потреба даљег тражења његовог.

ПОТЕРЕ

Алфред Шуберт, банкарски чиновник, побеглао је крајем прошле године из Берлина, пошто је извршио преваре и фалсификате у вредности од преко 30.000 марака. Собом је понео и три кредитна писма дирекције Дис-

контног Друштва у Берлину и по свој ће их прилици злоупотребити.

Алфред је стар 28 година, висок 1.79 м. витка стаса, плаве, раздвојене косе, бледог, мршаваг лица, са малим наусницама, без браде. Шуберт је елегантна појава, говори, сем немачког, прилично француски и енглески; свира

добро виолину и игра добро биљара; лако је могуће да ће ступити у какву музичку капелу, кад потроши новце.

Са Шубертом је једновремено нестало и његове љубавнице Шарлоте Шеленберг, која је стара 18 година, крупна, затворено плаве косе, граорастих очију.

Хиљаду марака награде наменила је берлинска полиција ономе ко Шуберта ухвати.

На молбу овдашњег немачког консулата износимо фотографије тражених лица и препоручујемо свима полицијским и општинским властима најживље трагање за њима.

Сталета, син Јована Милојевића, из Бресја у срезу ресавском, 20. ов. м-ца обио је сандук свога газде Радоја Миљковића, ондашњег и покрао: девет комада дуката цесарских, бушених од по 12 динара и један велики дукат од 56 динара, па побеглао.

Сталета је стар 21 годину, раста високог а танког, косе, обрва, бркова и лица плавог, а очију зелених.

Од одела има антерију и панталоне од новог сиваог сукна, на глави шајкачу с поклопцем од првене чохе а на ногама штављене опанке са широким кајишима.

Позивају се све власти да га брзо и енергично потраже, па на случај проналаска спроведу са покрајом начелнику среза ресавског с позивом на његову депешу Бр. 3176.

Милутин Јеленић, кочијаш, родом из Обреновца, 19. ов. м-ца покупио је и однео из стана Лазара Живановића, из Београда у улици Југ Богдана, један нов црни женски огртач, 2 перјана јастука и разно кућевно посуђе — тањире, виљушке, ножеве ит.д.

Он је стар 25 година, сув, висок, прномањаст и обријан. Од одела има на себи дугачак црни зимски капут, а испод овога сако у боји и зимске карираце панталоне; на глави мекан грао шешир, а на ногама ципеле на федер.

Позивају се све полицијске и општинске власти да га живо потраже па нађеног спроведу са стварима кварту теразијском, с позивом на акт Бр. 3100.

Живко Васић, скитачки Циганин, који одговара код начелника среза копаоничког за нехотично убиство, побеглао је незнано куд. Лични опис непознат је.

Наређује се живо тражење. Нађеног ваља спровести поменутој власти, с позивом на акт Бр. 9711.

НАЂЕН ЛЕШ

У једној друмекој колеби крај Гроцке нађен је 24. пр. м-ца леш непознатог младића, који је могао бити стар 16—17 година, приомањастог носавог лица, шиљате браде. Од одела има на себи: панталоне од дебеле, црне материје са ситним белим пругама, поцепану кошуљу, сив, стари иберциер са јаком од сомота, на глави шубару, а на ногама са свим поцепане ципеле на шнирање. Секцијом је утврђено, да је леш лежао 20—30 дана под снегом, и да је смрт наступила од смрзнутости. Сва је прилика, да је то био какав раденик, који је свратио у колебу, да преноћи, па се смрзао, пошто је снег затрпао и колебу. Ка би знао што ближе о овоме лешу, моли се да извести најближу полицијску власт или начелника среза грочанског с позивом на депешу Бр. 2348.